

spremembah, ki so subtilne, a opazno vplivajo na vzdušje prizora. Njen pogled nam nikoli ne pusti pozabiti, kaj za Fern pomeni, da je ostala brez pravega doma pri šestdesetih, in huje, brez pravega cilja v življenju. Ljudje njene generacije niso bili pripravljeni na negotovost, ki je postala njihova zvesta spremljevalka po prvem desetletju novega milenija. Za dokaz o slednjem nam ni treba iskati kaj dalje od Trumpa in novega nacionalizma, ki nista preplavila le Združenih držav, temveč ves zgodovinski Zahod.

Pa vendar. Fern niti ne pride na misel, da bi si nataknila zloglasno rdečo bejzbolsko kapo, prav tako si ne prizadeva iskati grešnih kozlov v priseljencih in manjšinah, ki jih srečuje na svoji poti. Pravzaprav nam film postopoma odkriva idejo, da je za Fern izguba starega življenja morda manj radikalna sprememba, kot se je sprva zdelo. Že res, da se je primorana naučiti preživeti v kombiju, brez tekoče vode, brez hladilnika, brez osnovnega udobja. Toda ko počasi zbiramo drobce informacij o njeni preteklosti, nam postane jasno, da je bila Fern že ves čas drugačna, da se ni podrejala normam in pričakovanjem družine in okolja.

DNK filma ceste vsebuje nekaj, kar ga ideološko priklenja k žanrskemu predniku, in sicer trmasti individualizem, romantični ideal. Ta v odprtih cestah in širnih planjavah vidi obljubo svežih začetkov brez omejitvev, ki jih človeku postavljajo država, družba in skupnost. Fern v določenem trenutku v filmu nastopi kot simbol individualnosti, kot ženska, ki skuša po vseh svojih izgubah ostati avtonomna, najti lastno pot in način življenja, v katerem ji ni treba sklepati kompromisov – vsaj ne takšnih, ki bi jo utesnili v kalup, v mesto, ki ji kot ženski v srednjih letih pripada v njeni kulturi. To je očitno sporočilo prizora na koncu: Fern obišče svojo uspešno sestro, ki ji predlaga, naj se priseli v njihovo prostorno predmestno hišo, kjer živi s svojimi otroki in vnuki. Fern sprva okleva, nato pa izbere – svobodo?

Iz dosedanjega opusa Chloé Zhao (**Songs My Brothers Taught Me** [2015], **Jezdec** [The Rider, 2017]) sta očitna njeno zanimanje in naklonjenost do Amerike »malih« ljudi, marginaliziranih in redkeje slišanih zgodb, ki jim pusti odzvanjati, ne da bi pri tem zašla v past didaktičnosti. Njen pristop včasih spominja na poetičnost zgodnjih del Terrencea Malicka, še posebno njena ljubezen do narave epskih razsežnosti, ob kateri so ljudje neznatni, ob kateri lahko občutijo svoje mesto v veselju. Tudi *Dežela nomadov* je v svojem bistvu humanistični film, ki ne izgubi naklonjenosti do svojih likov – je film dobrih malih ljudi. Ta optimizem je navdihujoč – in sodeč po festivalskih odzivih na film tudi dobrodošel.

O NEKI MLADOSTI

VARJA MOČNIK

Spomin na oko

Listanje po osebnih fotografijah, zlasti tistih lično, tematsko in kronološko urejenih v albumih, neredko ponudi doživetje tajanja zamrznjenih spominov. Pri tem se spomnimo na nekoč bližnje ljudi, nekdanje znane kraje, doživeta občutja. In če nam fotografije predstavljajo (in omogočajo) dostop v zamrznjen spomin, se nam z diplomskim in prvim celovečernim filmom Ivana Ramljaka, **O neki mladosti** (O jednoj mladosti, 2020), ponudi doživetje dinamičnega spomina, ki nikoli ni obstal v trenutku (preteklosti). Ramljak nas z dokumentarnim filmskim eksperimentom nežno, a surovo iskreno popelje v svoje spomine, v spomine prijateljev in tudi v labirint same narave spominjanja, oziranja v preteklost in razumevanja preteklosti.

Tudi sicer je v svojem filmskem opusu naklonjen in pogosto posvečen brskanju po preteklosti, po spomnih, po zankah časa, v katere smo vpeti: najsibo v filmu o zapuščenih kinodvoranah na jadranskih otokih, **Kino otok** (2016), ali v **Domu borcev** (Dom boraca, 2018), ki raziskuje »duhove« praznega in propadajočega znanstveno-študijskega centra v Kumrovcu. Za Ramljakova filmska obujanja spominov je značilno, da intimne spomine – njegove ali spomine drugih – pretočijo v kolektivni spomin; kar pa je za filme in gledalca še pomembnejše, povzdignejo jih v kolektivno izkušnjo.

V filmu *O neki mladosti* je ta izkušnja še zlasti razgibana, razvejana in zato pretresljiva. Film z relativno klasično (kronološko) pripovedjo gledalcu predstavi zgodbo o avtorjevem nekdanjem prijatelju Marku, nenavadnem mladeniču in izredno nadarjenem fotografu, VJ-ju, DJ-ju ... To zgodbo preko pripovedovanj njegovih nekoč bližnjih (med njimi je tudi avtor sam) razpre v zgodbo o nepovratno prepletenih prijateljstvih in družinjah, o mladostnem preživljanju časa. Gledalcu se prav natančno izrišejo (njihovi in njegovi) občutki in razmisleki ob mladostnih ujetostih, pobegih in hrepenenjih. Pripovedovalcev v sliki ne vidimo govoriti, skozi ves film njihove pretresljivo iskrene in neposredne izpovedi samo slišimo. Če se med filmom vprašamo, komu govorijo, si v isti sapi odgovorimo: prijatelju. A prijatelje v filmu tudi vidimo – na številnih fotografijah iz velikanskega in navdihujočega Markovega analognega arzenala, ki utelesijo atmosfero pripovedovanih spominov, in na (značilno »razdrtilih« in zato še intimnejših) videoposnetkih s prijateljskih druženj. Iz tega dinamičnega spoja vznikne še atmosfera mladosti v nekem določenem prostoru in času – tiste, ki se je zaključevala v navdiha izpraznjenem in priložnosti oropanim povojnem času na Hrvaškem. A film stopi še korake dlje: ponudi nam širši razmislek o mladosti, ki je tako zelo lahkotna in še kako temačna hkrati. Nato spodbudi tudi razmislek o vsebini in načinu spominjanja, o tem, kako se nekateri ljudje/občutki/dogodivščine/kraji s časom potopijo v meglo polpozabe, drugi (ne strogo loče

Za vse Ramljakove filme je značilna izrazita soodvisnost zvoka in slike, poigravanje z njunim kakopak enakovrednim odnosom, ki bržkone izhaja iz strasti in razgledanosti avtorja, povezanih s filmom in z glasbo. *O neki mladosti* je izredno zanimiv tudi v tem pogledu, saj v njem glasbe tako rekoč ne slišimo (ali jo slišimo le v dokumentarnih drobcih), hkrati pa ta posredno bije iz vsakega trenutka filma: je imperativna okoliščina, razlog neštetih akcij in nosilka močnih idej.

Diplomski film, kljub koronskim festivalskim razmeram prejemnik številnih nagrad, je več kakor rezultat študijskega procesa ali pa je najbrž prav to – dosežek iskrenega, težavnega procesa, posvečenega snovi ali snovem filma in predanega raziskovanju filmske govornice. Kakor poslušalcu pesmi *O jednoj mladosti*, po kateri je film nedvomno povzel naslov (in ki vam ob poslušanju vsakič stre srce), tudi gledalcu filma privre na površje čudna in čudovita mešanica občutkov in razmišljanj. Prepoji nas zagonetna melanholija, ki je hkrati hrepenenje po mladosti in olajšanje, da je to obdobje za nami – pa čeprav je za vedno z nami.

NAŽGANI

BOR PLETERŠEK

»Omamljajte se!«

Morda ni razloga, da bi v **Nažganih** (Druk, 2020, Thomas Vinterberg) iskali več kot to, kar je jasno že na prvi pogled: so iskrena, duhovito napisana in prefinjeno odigrana komična drama o štirih moških prijateljih, ki se znajdejo v krizi srednjih let. Film je režiral uveljavljen evropski avtor, v njem nastopi ansambel odličnih igralcev (Mads Mikkelsen, Thomas Bo Larsen, Magnus Millang ...), s kupom priznanj pa ga je nedavno ovenčala še Evropska filmska akademija. A četudi se Vinterbergova opojna hvalnica življenju v svoji igrivi fascinaciji z alkoholom ne zakoplje dosti globlje od besedila komada *what a life, what a night / what a beautiful, beautiful ride*, ki se kakor lajtmotiv vije čez film,